

Menengokok hastalığı

Menengokok hastalığına, bakteriyel bir enfeksiyon neden olur ve ciddi bir duruma yol açabilir. NSW'de seyrek rastlanır ve daha çok kış ve bahar aylarında meydana gelir. En fazla risk altında olanlar bebekler, küçük çocuklar, ergenlik çağında olanlar ve genç yaşta yetişkinlerdir. Erken tedavi hayati derecede önemlidir.

Son güncelleme: 17 Ocak 2008

Menengokok hastalığı nedir?

- Menengokok hastalığı genellikle menenjitte (beyin zarı ve omurilik iltihaplanmasına) ve septisemiye (kan zehirlenmesine) neden olan ciddi bir hastalıktır. Hastalığın nadir görülen tipleri arasında septik kireçlenme (eklem iltihaplanması), zatürree (akciğer iltihaplanması) ve konjunktivit (gözün en dış tabakasının ve göz kapağının iltihaplanması) sayılabilir.
- Menengokok hastalığı olan kişiler kısa süre içinde çok fazla rahatsız olabilirler. Hızlı tedavi uygulanırsa bile, menengokok hastalarının yüzde 5 ila 10 kadarı ölmektedir.
- Hastalık son yıllarda daha seyrek görülmektedir ve günümüzde NSW'de yılda 100 ila 130 kadar vaka ortaya çıkmaktadır. Kış ve ilkbahar ayları menengokok hastalığının en yoğun olduğu mevsimlerdir.
- Menengokok hastalığına, değişik türleri olan menengokok bakterisi neden olmaktadır. Bakterinin NSW'de en yaygın türü B grubudur. NSW'de B grubu bakteriler için etkili olan bir aşı mevcut değildir. B grubu bakterilere kıyasla NSW'de C grubu bakterilerin neden olduğu hastalık oldukça nadirdir (özellikle menengokok C aşısı bulunduktan sonra).
- İnsanların yüzde 5 ila 25 kadarı herhangi bir hastalık veya belirti göstermeden, menengokok bakterisini burun ve boğazın arka tarafında taşır.

Belirtiler nelerdir?

- Menengokok hastalığının kendine özgü belirtileri olmamakla beraber, ani şiddetli ateş, baş ağrısı, boyun sertleşmesi, eklem ağrıları, vücutta kırmızı-mor leke veya bereler, parlak ışıktan rahatsızlık duyma, mide bulantısı ve kusma, hastalığın belirtileri arasında sayılabilir.
- Belirtilerin hepsi aynı anda görülmeyebilir.

- Küçük çocuklarda kendine has belirtiler daha az olabilir. Bunlar arasında aşırı duyarlı olma, uyanma zorluğu, tiz bir sesle ağlama ve yemek yemeyi reddetme belirtilebilir.
- Tipik menengokok lekeleri deriye hafifçe bastırma sonucunda kaybolmazlar. Menengokok hastası olan herkeste lekeler oluşmaz ya da bu lekeler hastalığın son safhalarına doğru ortaya çıkarlar.
- Bazı durumlarda bilinen belirtiler; bacak ağrısı, ellerde soğukluk ve cilt renginin normal olmaması gibi daha az bilinen belirtilerden sonra ortaya çıkabilir.
- Menengokok hastalığı bazen diğer solunum enfeksiyonlarından hemen sonra ortaya çıkabilir.
- Bir türlü geçmeyen ateş, aşırı duyarlılık, uykulu olma veya bilinç uyuşması ya da çocuklarda normal beslenmeme gibi belirtileri başta olmak üzere, menengokok hastalığının belirtilerini taşıyan kimselerin acilen doktora başvurmaları gerekir.

Hastalık nasıl yayılmaktadır?

- Menengokok bakterileri insandan insana kolay kolay geçmez ve bu bakteriler insan vücudu dışında fazla yaşayamazlar.
- Bakteriler insanlar arasında, bakterileri taşıyan insanın burun ve boğazındaki salgılar kanalıyla yayılır. Bunun olabilmesi için genel olarak bakteriyi taşıyan ve tamamen sağlıklı olan bir kimse ile yakın ve uzun süreli irtibat içinde olmak gerekir. 'Yakın ve uzun süreli irtibata' örnek olarak aynı evi paylaşmayı veya ateşli bir şekilde öpüşmeyi gösterebiliriz.
- Menengokok bakterileri içecek, yiyecek veya sigara paylaşmakla kolayca yayılmazlar.

Kimler risk altındadır?

Bu hastalık herkesi etkileyebilmekle beraber, en çok risk altında bulunanlar şunlardır:

- menengokok hastalığı olan hastaların evlerinde temas ettikleri kişiler
- bebekler, küçük çocuklar, ergenlik çağındakiler ve genç yetişkinler
- sigara dumanına ve sigara içen kimselere maruz kalan kişiler
- birden fazla kişi ile ateşli öpüşme (ağızla öpüşme)
- kısa süre önce üst solunum yolu virüs enfeksiyonu geçirenler
- menengokok hastalığının yüksek oranda görüldüğü ülkelere seyahat edenler
- dalağı çalışmayan veya az rastlanan belirli başka hastalıkları olan kişiler.

Menengokok hastalığı olan bir kimseye sadece kısa süreli olarak maruz kalan kimselerin hastalığa yakalanma riski çok düşüktür. Sağlık çalışanları bir hastanın burun ve boğaz (nazofarenjal) salgılarına doğrudan maruz kalmadıkları sürece (örneğin, ağızdan ağıza nefes verme (resüsitasyon) işlemi uygulama veya yüz maskesi olmaksızın tüp takma) hastalığa yakalanma riskleri fazla değildir.

Hastalık nasıl önlenir?

Sigarayı bırakmak, bakteriyi yayma riskini azaltmaya yardımcı olur. Araba ve evlerde sigara içmeyiniz.

İki türlü aşı mevcuttur.

- *Menengokok C karma aşısı*, menengokok grup C hastalığına karşı koruma sağlar. Bu aşı bir yaşındaki tüm çocuklara (ücretsiz aşı programının bir parçası olarak) ve menengokok hastalığı geçirenlere önerilir.
- *Menengokok polisakkarit aşısı*, A, C, Y ve W135 gruplarına karşı koruma sağlar. Menengokok salgını olan ülkelere seyahat eden kimselere önerilir. (örneğin, Büyük Sahra'nın güneyinde kalan Afrika ülkeleri ve Suudi Arabistan'a Hacca gidenler).

Menengokok hastalığı ile ilgili çalışmalar yapan laboratuvar görevlilerine ve dalağı çalışmayan ve belirli diğer sağlık sorunları olan kişilere her iki aşının da yapılması gerekir.

Aşılar daha yaygın görülen B grubu menengokok hastalığına karşı koruma sağlamadığı için, aşıli kişiler yine de menengokok hastalığının belirti ve işaretlerine karşı uyanık olmalıdırlar.

Nasıl teşhis edilmektedir?

Teşhis, hastanın geçmişine ve muayene sonuçlarına dayanır. Bazı hallerde hastalığın erken safhalarında zor olmaktadır. Kesin teşhis için hastadan kan, omurilik sıvısı, veya deri örneklerinin alınıp test edilmesi gerekmektedir. Yapılan testlere bağlı olarak test sonuçlarının elde edilme süresi hastadan hastaya değişir.

Nasıl tedavi edilmektedir?

Menengokok hastalarının acil olarak antibiyotik tedavisine gereksinimleri vardır ve tedavi genel olarak testler yoluyla kesin teşhis sonuçları alınmadan önce başlar.

Halk sağlığı tepkisi nedir?

Hastane ve laboratuvarlar menengokok hastalığı vakalarını yerel Halk Sağlığı Birimlerine (PHU) bildirirler. PHU görevlileri doktor, hasta veya hasta yakınları ile işbirliği yaparak hasta olan kimseye kimlerin yakın olduğunu belirlemeye çalışırlar (hastaya yakın oldukları süre ve maruz kalma durumlarına bağlı olarak bu kimselere 'hasta ile temas edenler' denir). Hasta ile yakın temas olan kimselere menengokok hastalığı hakkında bilgi verilir. Hastaya yakın olan kimselerden küçük bir grup dikkatlice belirlenir ve bakteriyi taşıma olasılığı en yüksek olduğu için bu kimselere temizleme antibiyotikleri verilir. Bu antibiyotikler boğazdaki bakterileri yok eder ve bakterilerin başkalarına bulaşmasını önler. Temizleme antibiyotikleri tedavide kullanılan antibiyotiklerden farklıdır ve temizleme antibiyotiklerini kullanan kimselerin hastalığa yakalanma riski az da olsa vardır. Bu nedenle hasta ile temas eden *herkesin* menengokok hastalığının belirtilerinden haberdar olması ve bu belirtilerin ortaya çıkması halinde acilen doktora başvurması gerekir.

Daha fazla bilgi – NSW’de bulunan Halk Sağlığı Birimleri

Daha fazla bilgi için lütfen doktorunuza, yerel halk sağlığı birimine veya toplum sağlık merkezine başvurunuz – Beyaz Sayfaların başında *NSW Government* başlığı altında arayınız.

Kentsel Alanlar	Bölge	Numara	Kırsal Alanlar	Bölge	Numara
Northern Sydney/Central Coast	Hornsby	02 9477 9400	Greater Southern	Goulburn	02 4824 1837
	Gosford	02 4349 4845		Albury	02 6080 8900
South Eastern Sydney/Illawarra	Randwick	02 9382 8333	Greater Western	Broken Hill	08 8080 1499
	Wollongong	02 4221 6700		Dubbo	02 6841 5569
Sydney South West	Camperdown	02 9515 9420		Bathurst	02 6339 5601
Sydney West	Penrith	02 4734 2022	Hunter/New England	Newcastle	02 4924 6477
	Parramatta	02 9840 3603		Tamworth	02 6767 8630
Justice Health Service	Matraville	02 9311 2707	North Coast	Port Macquarie	02 6588 2750
NSW Department of Health	Nth Sydney	02 9391 9000		Lismore	02 6620 7500
NSW Health: www.health.nsw.gov.au					

Halk Sağlığı Birimlerinin tam ayrıntılarını şu sitede görebilirsiniz:
www.health.nsw.gov.au/publichealth/infectious/phus.asp